

УДК 336.64: 65.016.2

Радзівіло І.В.

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено фінансові інструменти забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Визначено основні тенденції та проблеми фінансування інноваційної активності вітчизняних підприємств. Запропоновано основні напрямки подолання кризи інноваційного розвитку.

Ключові слова: фінансові ресурси, джерела фінансування, фінансові інструменти, інноваційна активність, криза інноваційного розвитку.

The financial instruments of financing of innovative activity of enterprises were researched. The basic tendencies and problems in financing the innovative activity of domestic enterprises were defined. The main directions of overcoming the crisis of innovative development were proposed.

Keywords: financial resources, sources of funding, financial instruments, innovative activity, crisis of innovative development.

В умовах загального прискорення науково-технічного прогресу, глобалізації і інтернаціоналізації ринку, посилення конкуренції прихильність інноваційному типу розвитку стає ключовим чинником успіху.

На етапі загального спаду виробництва, хронічної економічної і фінансової кризи, на жаль, стратегія виживання, а не розвитку, стає основою української політики. На всі пропозиції про орієнтацію на інноваційний розвиток підприємств, відповідь одна - немає інвестиційних ресурсів. Звідси збереження орієнтації на застарілі технології, які не дають можливості розвитку конкурентоспроможності національної промисловості на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Сучасні тенденції розвитку свідчать про наявність суттєвих структурних дисбалансів та інституційних викривлень в інноваційному секторі вітчизняної промисловості. Аналіз статистичних показників, що характеризують наявні та потенційні можливості підприємств промисловості щодо інноваційної діяльності, свідчить про те, що сучасний стан всієї промисловості України відзначається низькою інноваційною активністю та інтенсивним пошуком найбільш оптимальної моделі подальшого розвитку для забезпечення потреб всіх суб'єктів економіки.

Оцінюючи дані Держкомстату (табл. 1) видно, що в 2009 році загалом понад 87% підприємств від загальної кількості промислових підприємств не являються інноваційно активними. У 2000р. питома вага підприємств, що здійснювали інновації, у загальній кількості промислових підприємств України складала 18%, у 2009 р. - лише 12,8%.

Для порівняння відмітимо, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники інноваційної активності мають Португалія - 26% та Греція - 29%, тобто більше ніж в 1,5 рази вищі, ніж в Україні. А у порівнянні з країнами-лідерами у цій галузі, такими як Австрія (67%), Німеччина (69%), Данія (71%) та Ірландія (74%), розрив становить 3-4 рази. [2].

За наслідками проведеного аналізу видно, що загальний об'єм інноваційних витрат в промисловості зріс з 2000 р. по 2008р. відповідно з 1760,1 млн. грн. до 11994,2 млн. грн. Найсильніше зросли витрати на придбання машин і устаткування, інших основних засобів і капітальні інвестиції, пов'язані з впровадженням інновацій, а також витрати на дослідження і розробки. Найбільшу питому вагу як в 2000 р. так і в 2009 р. мають витрати на придбання машин і устаткування, пов'язані з впровадженням інновацій (біля 50% відповідно). Спостерігається зростання витрат на маркетинг і рекламу.

Таблиця 1

Аналіз інноваційної активності підприємства в Україні

Роки	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	Загальна сума витрат, млн. грн.	У тому числі за напрямками, млн. грн.						
			дослідження і розробки	у тому числі		придбання нових технологій ²	підготовка виробництва для впровадження інновацій ³	придбання машин та обладнання пов'язані з упровадженням інновацій ⁴	інші витрати
				внутрішні НДР	зовнішні НДР				
2000	18	1760,1	266,2	X	X	72,8	163,9	1074,5	182,7
2001	16,5	1979,4	171,4	X	X	125	183,8	1249,4	249,8
2002	18	3018,3	270,1	X	X	149,7	325,2	1865,6	407,7
2003	15,1	3059,8	312,9	X	X	95,9	527,3	1873,7	250
2004	13,7	4534,6	445,3	X	X	143,5	808,5	2717,5	419,8
2005	11,9	5751,6	612,3	X	X	243,4	991,7	3149,6	754,6
2006	11,2	6160	992,9	X	X	159,5	954,7	3489,2	563,7
2007	14,2	10850,9	986,5	793,6	192,9	328,4	X	7471,1	2064,9
2008	13	11994,2	1243,6	958,8	284,8	421,8	X	7664,8	2664
2009	12,8	7949,9	846,7	633,3	213,4	115,9	X	4974,7	2012,6

Джерело: за даними Державного комітету статистики України.

Науковці стверджують, що особливих підстав для оптимізму не має, адже це пояснюється тим, що економічна ситуація в країні не сприяла довготривалим інвестиціям у результаті наукових досліджень, і виникає необхідність саме найшвидшої окупності вкладених коштів [2].

Досліджуючи динаміку витрати на інноваційну діяльність в промисловості за 2009 рік, виявлено, що загальна сума склала 7949,9 тис. грн., що на 4044,3 млн. грн., менше ніж у 2008 році. В 2009 році витрати на інноваційну діяльність були розподілені таким чином: на придбання машин та обладнання пов'язані з упровадженням інновацій - 4974,7 млн. грн., на інші цілі - 2012,6 млн. грн., на дослідження і розробки - 846,7, на придбання нових технологій - 115,9 млн. грн.

Аналізуючи динаміку темпів росту питомої ваги підприємств, що займалися інноваціями та загальну суми витрат, слід зазначити, що протягом останніх 9 років темп росту підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, практично не досягав 100% значення, лише 2002 та 2007 роки щодо вказаного показника мають позитивну тенденцію і досягли відповідно 109,1% та 126,8%. Але найгіршими роками інноваційної активності підприємств були 2003 та 2005 роки, темп росту підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, склав відповідно 83,9% та 86,9%.

Невтішні тенденції спостерігаються і стосовно загальної суми витрат на інновації, темп росту яких в 2009 році склав лише 66,3%. На жаль, слід зазначити, що це дуже негативна тенденція, яка призводить до деградації інноваційного потенціалу, зниження якості та новизни продукції.

Розгляд ситуації по підприємствам, які впроваджували інновації [1] показує, що кількість суб'єктів неухильно знижується, це пов'язано з ліквідацією в першу чергу самостійних конструкторських, проектних та проектно-вишукувальних організацій, науково-дослідних, конструкторських підрозділів на промислових підприємствах, як не респектабельних. У 2000р. питома вага підприємств, що впроваджували інновації, у загальній кількості промислових підприємств України складала 14,8%, що на 0,5% більше ніж у 2001 році. Позитивна тенденція до збільшення спостерігається у 2002 році, темпи росту якої склали 102,1%, але вже починаю з 2003 по 2006 рік відбувається значне зниження частки підприємств, що впроваджували принципово нові продукти, і досягається найменше значення за аналізований період на позначці 10%. Слід наголосити, що 2009 рік теж не відрізняється особливими впровадженнями інновацій, частка підприємств складала лише 10,7%. При цьому слід зазначити, що низька інноваційна активність промислових підприємств, які впроваджують принципово нову продукцію, в свою чергу, обумовлює незначну частку інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції промисловості.

Для більш детального дослідження інноваційної активності промислових підприємств розглянемо динаміку і структуру інноваційно активних промислових підприємств та витрат за видами економічної діяльності в промисловості України (табл. 2).

Аналіз рівня інноваційної активності за галузями показує, що найбільш ініціативною в даній сфері являється обробна промисловість, але негативні тенденції до зменшення за аналізований період не дає особливих підстав для оптимізму. Так в 2005 році питома вага підприємств вищезазначеної галузі складала 94,9%, в 2006 році 94,6%, в 2007 році 93,7%. У більшості ж галузей значення цього показника невелике, а найменший він у виробництві і розподілі електроенергії, газу і води (від 2,7% до 4,1%) та добувній галуззі промисловості (трохи більш ніж 2%).

Вивчаючи детально обробну промисловість, слід відмітити, що лише деякі з неї мають значення показника, який перевищує середнє в промисловості. Це машинобудівна промисловість, діяльність в сфері інновацій якої характеризують лідерські позиції протягом аналізованого періоду, так питома вага її в 2005 році складала 30,9%, 2006 році -32,3%, а 2007 рік - 34,7% від загального обсягу підприємств. Тенденція до збільшення має позитивне значення, але якщо в динаміці порівняти вищевказані показники з загальною кількістю підприємств, то виявилось, що підвищення питомої ваги машинобудування в 2006 році пов'язане з зменшення загальної кількості інноваційно активних підприємств, темп росту яких склав 93,7%. Оцінюючи 2007 рік, слід сказати, що темп приросту абсолютних показників промисловості України склав 31,7%, а темп приросту машинобудування склав 16,94%, що теж неможливо охарактеризувати як дуже позитивну тенденцію щодо найбільш активної галузі.

Наступну лідируючу позицію займає харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів, питома вага якої була розподілена таким чином: 2005 рік – 23,3%, 2006 рік -21,7%, 2007 рік – 23,3%.

Питома вага витрат вищевказаної промисловості на підвищення якості та новизни продукції, має таку ж тенденцію як і кількість підприємств, так в 2005 вона становила 17,8%, в 2006 році на 4,6% менше, що складало 13,2%, а 2007 рік характеризується деяким поживаленням і складає 16%, хоча і не досягає позначки 2005 року.

Срібло щодо діяльності в сфері інновацій, слід віддати, коксохімічній та нафтопереробній промисловості, доля якої складала в 2005 році – 9,6%, в 2006 році -11%, в 2007 році – 9,9%.

Таблиця 2

Аналіз динаміки й структури інноваційно активних промислових підприємств та витрат за видами економічної діяльності в промисловості України.

Найменування галузей промисловості	Періоди					
	2005		2006		2007	
	кількість од.	Сума витрат (тис.грн.)	кількість од.	Сума витрат (тис.грн.)	кількість од.	Сума витрат (тис.грн.)
Промисловість України	1193	5751562,9	1118	6159950	1472	10821017
1. Добувна промисловість	29	131282,8	26	79684,4	33	202044,7
1.1. Видобування енергетичних матеріалів	12	52001,6	9	29115	13	67733,8
1.2. Видобування неенергетичних матеріалів	17	79281,2	17	50569,4	20	134310,9
2. Обробна промисловість	1132	5551879,9	1058	6036609	1379	10500312
2.1. Харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів	278	1026455,5	243	810879,2	343	1729336,7
2.2. Легка промисловість	74	36062,6	53	28663,6	76	74304,1
2.3. Виробництво деревини та виробів з деревини	23	19061,9	22	20416,9	48	182438,1
2.4. Целюлозно-паперова промисловість; видавнича справа	40	40841,4	42	46576,8	69	303383,2
2.5. Виробництво коксу, та продуктів нафтоперероблення	19	247880,5	16	197076,1	16	761033,7
2.6. Хімічна та нафтохімічна промисловість	115	910822,9	123	1252553	146	1591741
2.7. Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів	87	55897,00	73	254528	100	450194,2
2.8. Металургія та оброблення металу	85	1577775,8	86	1262689	109	2762569,2
2.9. Машинобудування	369	1619251,9	360	2137083	421	2573507,8
2.10. Інші галузі промисловості	42	17830,4	40	26143,3	51	71804,3
3. Виробництво та розподіл електроенергії, газу та води	32	68400,2	34	43657,3	60	118659,6

Джерело: за даними Державного комітету статистики України.

Частка витрати хімічної та нафтопереробної промисловості в загальній сумі витрат в 2005 році -15,8%, 2006 рік має позитивну тенденцію до збільшення і досягає позначки 20,3%, що в принципі закономірно, адже зросла кількість підприємств. 2007 рік характеризується різким зниженням на 5,6%, що також пов'язане із зниженням кількості інноваційно активних підприємств вищезазначеної галузі.

Як висновок, зазначимо, що аналіз статистичних даних демонструє щорічне погіршення показників, які характеризують наполягання інноваційної активності в економіці України особливо впродовж останніх трьох років, вказує на її постійне зниження. В першу чергу це підтверджується щорічним зменшенням кількості і питомої ваги підприємств, які упроваджують інновації у всіх областях промисловості.

Недостатня інноваційна активність підприємств призводить до інноваційної кризи та не дає можливості розвиватися за принципово новою моделлю. Сьогодні Україна як ніколи потребує нових технологій, структурного і технічного оновлення виробничого апарату. Це вимагає великого внеску науки, величезних капітальних вкладень (ефективного фінансового забезпечення). Отже, фінансові інструменти забезпечення подолання кризи інноваційного розвитку промислових підприємств потребують удосконалення та розробки принципово нових підходів до управління як на макро, так і на мікрорівні.

Дослідженням проблем управління фінансовим інструментарієм задля забезпечення подолання кризи інноваційного розвитку промислових підприємств присвячені роботи багатьох вітчизняних та закордонних вчених.

Проте деякі аспекти залишаються дискусійними та недостатньо дослідженими, а саме: створення ефективного невідкладного механізму фінансування інноваційного розвитку промислових підприємств з використанням різноманітних фінансових інструментів, що забезпечить негайне подолання кризи інноваційного розвитку підприємств.

Метою роботи є дослідження фінансового інструментарію забезпечення подолання кризи інноваційного розвитку промислових підприємств, що дозволяє досягти конкурентних переваг та суттєво зміцнити позиції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

В умовах ринкової економіки однією з основних складових економічного забезпечення інноваційної діяльності є достатність фінансових ресурсів. Метою фінансування інноваційної діяльності є необхідність збереження наукової бази, кадрового потенціалу, відповідного рівня проведення наукових досліджень, розроблення й освоєння наукомісткої конкурентоспроможної продукції, випуск якої може забезпечити збільшення експорту або зменшення імпорту аналогічної продукції [2].

Досліджуючи статистичні дані (табл. 3), необхідно відмітити, що найважливіший внесок в джерела фінансування зроблений за рахунок власних коштів підприємств. Їхня питома вага в загальному обсязі фінансування у 2000р. становила майже 79,6 %; в 2005 році досягає найбільшого значення 87,7%; 2008 рік характеризується зниженням і досягається значення 60,6%; в 2009 році збільшується на 4,4 % в порівнянні з 2008 роком, що відповідає позначці 65%.

Зазначимо, що з 2000 року по 2008 рік кардинальних змін при перерозподілі загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами не відбулося. Лише 2009 рік зазнав значних змін при розподілі основних джерел фінансування інновацій у промисловості на користь іноземних інвесторів. Отже, фінансування наукової діяльності за рахунок замовників і за власні кошти залишається пріоритетним (табл. 3).

Переважання власних коштів підприємств серед джерел фінансування інновацій зумовлене не тим, що їх достатньо, а тим, що інших джерел недостатньо і їх важко залучити з різних причин (наприклад несприятливий інвестиційний клімат, брак венчурного капіталу тощо).

У 2000 р. іншим важливим джерелом були іноземні кошти, проте у 2001 р. вони зменшилися більш як удвічі. Аналізуючи 2002 рік, відмітимо, що відбувається пошквалювання іноземних інвесторів щодо вкладання коштів в інноваційну діяльність України частка яких склала 8,8% до загального обсягу фінансування. Подальша тенденція щодо зміни джерела фінансування за рахунок іноземних інвестицій мала негативні ознаки до зменшення до 2009 року. В 2009 році майже 19% займає питома вага фінансування іноземних інвесторів, що в принципі можливо зарахувати до позитивних змін. Але на нашу думку, особливих підстав для оптимізму немає, адже враховуючи зміни загальної кількості витрат, які зменшилися на 4044,3 млн. грн. в порівнянні з 2008 роком, то можна констатувати, що вищевказана тенденція пов'язана зі зменшенням загальної суми витрат на інноваційну діяльність.

Таблиця 3

Динаміка та структура розподілу загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами

Рік	Загальна сума витрат млн. грн.	У тому числі за рахунок коштів							
		власних		державного бюджету		іноземних інвесторів		інші джерела	
		млн. грн.	структура (%)	млн. грн.	структура (%)	млн. грн.	структура (%)	млн. грн.	структура (%)
2000	1757,1	1399,3	79,6%	7,7	0,4%	133,1	7,6%	217	7,57%
2001	1971,4	1654	83,9%	55,8	2,8%	58,5	3,0%	203,1	2,97%
2002	3013,8	2141,8	71,1%	45,5	1,5%	264,1	8,8%	562,4	8,76%
2003	3059,8	2148,4	70,2%	93	3,0%	130	4,2%	688,4	4,25%
2004	4534,6	3501,5	77,2%	63,4	1,4%	112,4	2,5%	857,3	2,48%
2005	5751,6	5045,4	87,7%	28,1	0,5%	157,9	2,7%	520,2	2,75%
2006	6160	5211,4	84,6%	114,4	1,9%	176,2	2,9%	658	2,86%
2007	10850,9	7999,6	73,7%	144,8	1,3%	321,8	3,0%	2384,7	2,97%
2008	11994,2	7264	60,6%	336,9	2,8%	115,4	1,0%	4277,9	0,96%
2009	7949,9	5169,4	65,0%	127	1,6%	1512,9	19,0%	1140,6	19,0%

Аналізуючи частку бюджетних асигнувань у загальному обсязі фінансування наукових досліджень і розробок зазначимо, що вона відзначається найменшим значення. Найбільші внески в інноваційну діяльність держава забезпечила в 2003 році, питома вага яких склала 3%. Як і в минулі роки, фінансування наукової діяльності в 2009 році за рахунок державного бюджету залишається незначним на рівні 1,6%.

Кредитна система недостатньо використовується для фінансування інновацій. Кредити здебільшого надаються під високі відсотки та на короткий термін, тоді як інноваційні проекти є довгостроковими і потребують значних коштів. Частка кредитів у загальному обсязі фінансування становить близько від 7% до 19% за аналізований період.

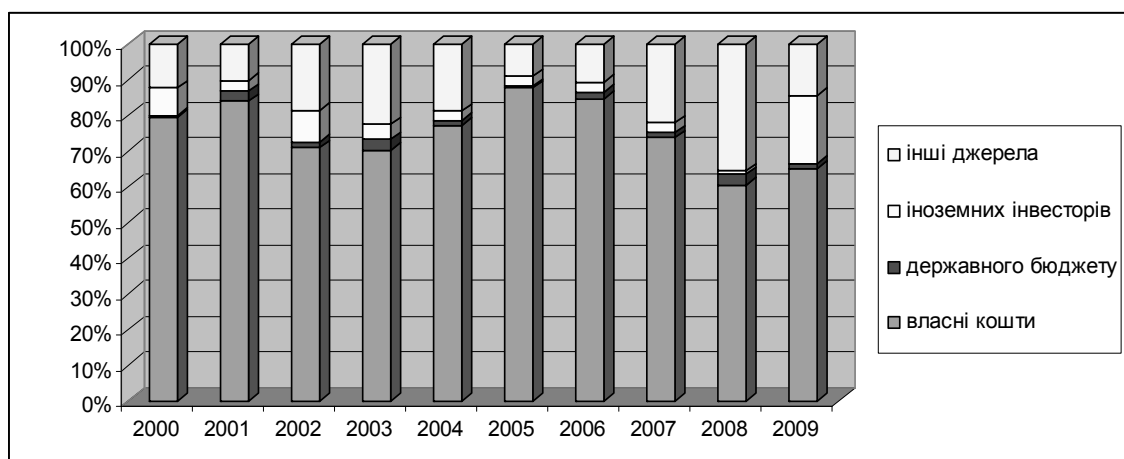

Рис. 1 Динаміка структури джерел фінансування витрат на інноваційну діяльність

Отже, ресурсні обмеження інноваційної сфери, що пов'язані з загальним спадом виробництва, зниженням його рентабельності, призвели до зменшення науково-виробничих комплексів, сповільнення інноваційної діяльності. Це, у свою чергу, обмежило структурні зміни в промисловості, освоєння нових конкурентних технологій та інноваційної продукції.

Промисловості, в том числі українським машинобудівним підприємствам, у справі підвищення конкурентоспроможності доведеться розраховувати здебільшого на свої внутрішні ресурси, оскільки іноземні інвестори на сьогоднішній день не зацікавлені в зміцненні позицій вітчизняних виробників.

Головні причини гальмування інноваційних процесів на промислових підприємствах в Україні, на нашу думку, слід досліджувати та вишукувати в особливостях економічної ситуації сучасної України, які в свою чергу призвели до дефіциту фінансових ресурсів всіх суб'єктів економіки.

Розглядаючи фінанси домашніх господарств, як суб'єкта економіки, слід відмітити, що тривале падіння реальних доходів населення призвело до суттєвого скорочення його платоспроможного попиту, в той час як різке скорочення інвестицій та падіння обсягів виробництва обумовили зменшення попиту на внутрішньому ринку товарів виробничого призначення. За умов зменшення ринків збуту вітчизняні підприємства не могли отримувати обсяг доходів та прибутків, достатній для оновлення та модернізації виробництва, в свою чергу, орієнтація споживачів усіх видів переважно на споживання не сприяла зростанню попиту на інноваційні товари. Незважаючи на незначне зростання як доходів, так і заощаджень громадян протягом деякого часу за роки незалежності України, населення поки що не володіє достатніми коштами для того, щоб його заощадження стали вагомим джерелом фінансування інновацій.

Фінанси підприємств, які можуть бути використані для забезпечення інноваційних процесів, формуються з прибутку та амортизаційних відрахувань. Між тим, вітчизняні підприємства різних галузей промисловості характеризується надзвичайно низькою рентабельністю, а іноді збитковістю, що не дозволяє оновлювати виробництво, замінювати наявну матеріально-технічну базу, модернізувати та реконструювати основні засоби, використовувати інноваційні технології. Звідси збереження орієнтації та концентрація зусиль на застарілі технології, які не дають можливості розвитку конкурентоспроможності національної промисловості на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Можливості залучення державних фінансів для фінансування інноваційних процесів в економіці України досить обмежені, адже вони прямопропорційно пов'язані з фінансами підприємств та фінансами населення.

Як наслідок, починаючи з 1991 року в Україні жодного бюджетного року не була виконана, визначена статтею 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», норма щодо забезпечення державою бюджетного фінансування наукової та науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7% валового внутрішнього продукту (ВВП) України. Середня щорічна цифра бюджетних видатків на науку складала 0,3 – 0,5% ВВП, внаслідок чого інноваційна система України гальмується. Розглядаючи середню частку фінансування науки в ВВП в розвинених країнах світу, слід відмітити, що в Україні фактичний показник менший в декілька раз, так в Японії вищевказана частка дорівнює 3,05%, в США-2,75%, Франція -2,42% Росія-1,5%, Італія -1,32% і т.п.

Витрати на матеріально-технічне забезпечення наукових організацій скоротилося в декілька разів, згорнуто фінансування науково-технічних послуг, майже зведено до нуля фінансування системи підвищення кваліфікації фахівців.

Зниження рівня фінансування інноваційної діяльності, призвело до відтоку з України кваліфікованих наукових та технічних кадрів, занепаду багатьох наукових шкіл, переважного

впровадження в Україні запозичених технологій, які мають низьку якість, як наслідок все це призвело до порушення платіжного та торговельного балансу, істотного перевищення імпорту над експортом, що в сукупності визначає фінансові можливості держави.

Дефіцит власних фінансових ресурсів суб'єктів економіки доповнюється нерозвиненістю та відсутністю капіталізації власних ресурсів інституційних інвесторів – банків, страхових фірм, інвестиційних компаній тощо, а також ринку цінних паперів.

На сьогоднішній день Українські комерційні банки, яких не знищила світова фінансова криза, мають досить низький рівень капіталізації, який не дозволяє їм позитивно впливати на динаміку економічного зростання в Україні. Слід відмітити, що за останні роки в банківській сфері, спостерігається фінансова неспроможність банків забезпечити кредитування інноваційного розвитку економіки. Навіть в кращі часи свого існування незалежної України, коли балансовий капітал банків збільшувався, банки досягали досить незначного рівня ВВП (5-7% в 2007 рік), що не давало можливості значно знижувати кредитні ставки та підвищувати проценти по депозитам, які являються фінансовими інструментами інноваційного розвитку.

Окремим напрямом фінансування інноваційної діяльності може стати залучення коштів іноземних інвесторів. У країнах, що розвиваються, та перехідних економіках саме іноземні інвестиції є джерело організаційних та технічних інновацій. Деякі вітчизняні економісти мають думку, що лише іноземні інвестори здатні переорієнтувати економіку на інноваційні ланку. Дійсність сьогодні показує нам, що обсяги інвестицій, що надходять до України, залишаються низькими, а їхня структура не дає можливості говорити про їхній інноваційний характер. В ній переважають вкладення у виробничу сферу, причому вони майже не торкаються перспективних високотехнологічних виробництв. Натомість зростають вкладення у сферу торгівлі, які ведуть до зростання імпорту в Україну, причому перш за все – продукції споживчого характеру.

Отже, неефективність інноваційних процесів обумовлюється у більшості випадків інституційними особливостями економічного та соціально-політичного устрою України. Це з одного боку призвело до дефіциту фінансових ресурсів всіх суб'єктів економіки, а з іншого боку до небажання підприємців та власників бізнесу створювати та розвивати інновації.

Розвиток інноваційних процесів в Україні повинен відбуватись у гармонійному поєднанні з системними економічними реформами. При цьому держава, як гарант інноваційного курсу розвитку країни повинна сприяти формуванню дієвого інструменту як мотивації, так і стимулювання підприємців та власників бізнесу до інноваційної діяльності та розвитку.

Тобто, з метою створення ефективного механізму фінансування інноваційного розвитку держава повинна вдосконалювати методи підтримки та нові інструменти стимулювання, а саме: страхування інноваційної діяльності, створення Державного інноваційного кластеру, надання державних гарантій, регулювання інноваційної діяльності податковими та митними важелями, надання державних наукових технологій приватним промисловим підприємствам на умовах лізингу і т.п.

Більшість населення в розвинутих країнах активно вкладає заощадження в цінні папери, використовуючи для цього інфраструктуру фондового ринку й інститути спільного інвестування зокрема. В Україні населення практично не використовує інфраструктуру фондового ринку. Це пов'язано і з інфляційними процесами, і з обмеженнями для дрібних інвесторів, і з дефолтами, і з фінансовою неосвіченістю населення і т.д. Ключовим інструментом заощадження українців залишаються банківські депозити, доля яких після фінансової кризи суттєво зменшилась.

Вважаємо, що підвищення активності населення повинно проводитися шляхом залучення у сферу підприємницької діяльності та створення стимулів, мотивацій та гарантій для

вкладання коштів в різноманітні фінансові інструменти задля підвищення привабливості українських цінних паперів.

Щодо банківського сектору, то вітчизняним банкам необхідно освоювати та впроваджувати нові кредитні технології інноваційних напрямків, залучатися до розвитку венчурного капіталу та постійно розробляти нові банківські продукти для інноваційних підприємств на пільгових умовах.

Промислові підприємства як ключові гравці інноваційного сектору повинні теж постійно вишикувати різноманітні джерела фінансування користуючись фінансовими інструментами. Не можна не погодитися з авторами [3], які наголошують на тому, що «принципово новим ефективним способом залучення інвестиційного капіталу є первинне публічне розміщення цінних паперів на міжнародних ринках. Залучення капіталу за схемою IPO має низку переваг: підвищення потенційного обсягу фінансування, отримання дешевих позикових коштів закордоном, формування максимальної вартості бізнесу та інші». Фінансові інструменти забезпечують приплив капіталу з одних галузей в інші, а також мобілізують грошові кошти інвесторів.

Отже, через ефективний розвиток фінансових інструментів, на нашу думку, реалізується можливість негайного забезпечення подолання кризи інноваційного розвитку промислових підприємства.

Література:

1. www.ukrstat.gov.ua
2. Коссе В.В. Сучасний стан та проблеми інноваційної діяльності в українській економіці. /В.В. Коссе// Науковий вісник НЛТУ України. – 2008.<http://intkonf.org/kosse-vv-gladkova-ov-suchasniy-stan-ta-problemi-innovatsiynoyi-diyalnosti-v-ukrayinskiy-ekonomitsi>
3. Соляник Л. Г. IPO як інструмент вирішення проблем інноваційного фінансування вітчизняних підприємств / Л. Г. Соляник, М. В. Зайцева// Проблеми і перспективи інноваційного розвитку. Том 2. – С. 65-66.

Рекомендовано до друку:
д.е.н., доц. Єрмошкіною О.В., 20.09.2010

Надійшло до редакції:
12.09.2010